

SUN'IY INTELEKT TOMONIDAN YARATILGAN MATNLARGA INSONNING EMOTSIONAL MUNOSABATI.

Qo'qon universiteti
Ta'lim fakulteti
Pedagogika va psixologiya kafedrasi o'qituvchisi
Maxkamova Masturaxon Baxromjon qizi
[email:masturahon2390@gamil.com](mailto:masturahon2390@gamil.com)

Annotatsiya. Sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan matnlarga insonning emotsional munosabati zamonaviy psixologiya va texnologiya chorrahasidagi dolzarb mavzudir. Ushbu maqola sun'iy intellekt generatsiya qilgan kontentga insonning reaksiyalarini kognitiv, emotsional va ijtimoiy jihatlardan tahlil qiladi. Sun'iy intellekt matnlari bilan muloqotda kuzatiladigan asosiy psixologik hodisalar – kognitiv dissonans (inson bilishi va hissiyoti o'rtasidagi ziddiyat), empatiya etishmovchiligi ("mashina his qilmaydi" degan tushuncha) va ijodiy adolatsizlik hissi (sun'iy intellektga nisbatan rashk yoki qo'rquv) o'rganiladi. Maqolada shuningdek, sun'iy intellekt yordamida yozilgan she'rlar, hikoyalar yoki terapevtik maslahatlarga odamlarning munosabati, ularning professional identifikatsiyasi va ijtimoiy tasdiqlash ehtiyojlari qanday o'zgarishi masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, emotsional munosabat, kognitiv dissonans, ijodiy psixologiya, sun'iy intellekt va inson hamkorligi.

Аннотация. Эмоциональные реакции человека на тексты, созданные искусственным интеллектом, являются актуальной темой на стыке современной психологии и технологий. В статье анализируется реакция человека на контент, создаваемый искусственным интеллектом, с когнитивной, эмоциональной и социальной точек зрения. Изучаются основные психологические явления, наблюдаемые при взаимодействии с текстами искусственного интеллекта - когнитивный диссонанс (конфликт между человеческими знаниями и чувствами), отсутствие эмпатии (концепция «машины не чувствуют»), чувство творческой несправедливости (ревность или страх перед искусственным интеллектом). В статье также рассматривается, как меняются реакции людей на стихи, рассказы или терапевтические советы, написанные с помощью искусственного интеллекта, а также их профессиональная идентичность и потребность в социальном признании.

Ключевые слова: искусственный интеллект, эмоциональная реакция, когнитивный диссонанс, творческая психология, искусственный интеллект и человеческое сотрудничество.

(3rd international scientific and practical conference)

***Annotation.** Human emotional responses to texts created by artificial intelligence are a hot topic at the intersection of modern psychology and technology. This article analyzes human reactions to content generated by artificial intelligence from cognitive, emotional, and social perspectives. The main psychological phenomena observed in interaction with artificial intelligence texts are cognitive dissonance (the conflict between human knowledge and feelings), lack of empathy (the concept of "machines do not feel"), and a sense of creative injustice (jealousy or fear of artificial intelligence). The article also discusses how people's reactions to poems, stories, or therapeutic advice written with the help of artificial intelligence, as well as their professional identification and social validation needs, change.*

***Keywords:** artificial intelligence, emotional response, cognitive dissonance, creative psychology, artificial intelligence and human collaboration.*

Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan sun'iy intellekt (AI) inson faoliyatining turli sohalariga, jumladan, ijodiy jarayonlarga faol kirib bormoqda. Bugungi kunda yordamida yaratilgan she'rlar, hikoyalar, maqolalar va hatto ilmiy asarlar tobora ko'proq tarqalib, insonning an'anaviy ijodga bo'lgan munosabatini o'zgartirmoqda. Bu jarayon nafaqat texnologik, balki chuqur psixologik o'zgarishlarni ham keltirib chiqarmoqda. AI tomonidan ishlab chiqarilgan matnlarga insonning emotsional munosabati – bu psixologiya, lingvistika va sun'iy intellekt sohalarini qamrab olgan murakkab hodisadir. Odamlar ba'zan AI yozgan matnlarga hayrat bilan, ba'zan esa shubha va begonalashish bilan qaraydilar. Bu munosabatlar tarkibida kognitiv dissonans, empatiya etishmovchiligi, ijodiy adolatsizlik hissi kabi psixologik mexanizmlar yotadi. Ushbu maqolaning maqsadi – AI tomonidan yaratilgan matnlarga insonning emotsional munosabatini tahlil qilish, bu jarayonda namoyon bo'ladigan asosiy psixologik hodisalarni aniqlash va ularning ijtimoiy-psixologik oqibatlarini o'rganishdir. Tadqiqot natijalari zamonaviy jamiyatda inson va mashina ijodiy hamkorligining kelajagini tushunishga yordam beradi. Sun'iy intellekt tomonidan yaratilgan matnlarga insonning dastlabki reaksiyasi kognitiv dissonans holatini keltirib chiqaradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, odamlar AI tomonidan ishlab chiqarilgan she'r yoki hikoyani yuqori baholagan holda, keyinchalik uning "sun'iy" ekanligini bilganda, sezilarli psixologik noqulaylikni boshdan kechirishadi. Bu holat, ayniqsa, matnning badiiy jihatdan yuqori sifatli bo'lganda yanada kuchli namoyon bo'ladi. Muhim jihat shundaki, AI matnlarini baholashda insonning kognitiv stereotiplari faollashadi. Masalan, ChatGPT yordamida yozilgan maqolani o'qiyotganda, o'quvchi ongsiz ravishda "mashina tushunchasiz" degan stereotipga tayanadi, bu esa obyektiv baholashga to'sqinlik qiladi. AI matnlariga emotsional munosabat ikkilanuvchan xarakterga ega. Bir tomondan, GPT-4 kabi ilovalar tomonidan yaratilgan terapevtik maslahatlar bemorlar tomonidan samarali deb

(3rd international scientific and practical conference)

topilmoqda. Boshqa tomondan, bir xil mazmundagi matn inson mutaxassis tomonidan yozilganligi ma'lum bo'lganda, unga ishonch darajasi sezilarli darajada oshadi. Sun'iy intellektning eng muhim foydali tarafi bu dizaynlar ishlab chiqarish qobiliyatidir.[1] Bu nafaqat ish samaradorligini oshiradi, balki stressni kamaytirishga va psixologik farovonlikni oshirishga yordam beradi. Psixologik samaradorlik nuiqtai nazaridan, sun'iy intellekt bilan yaratilgan bo'shliqlar odamlarning stress darajasini pasaytirish va ularning motivatsiyasini oshirish uchun yuqori salohiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, stress darajasi yuqori bo'lgan muhitda hodimlarning ish unumdorligi pasayadi va uzoq muddatli istiqbolda sun'iy intellekt bilan optimallashtirilgan bo'shliqlar ushbu stress omillarini minimallashtiradi va xodimlarga qulayeroq ish muhitida ishlashga yordam beradi. Bundan tashqari, motivatsiyani oshiradigan elementlar sun'iy intellekt tufayli shaxslarning ehtiyojlariga ko'ra shaxsiylashtirilishi mumkin.[2] Sun'iy intellektni qo'llab-quvvatlaydigan tizimlarni biznes jarayonlariga integrasiyalash xodimlarning takroriy va monoton ish yukini kamaytiradi, bu esa ularga ijodkorlik va innovatsiyalarga ko'proq vaqt sarflash imkonini beradi. Ushbu tizimlar, shuningdek ish muhitida individual ish faoliyatini nazorat qilish, hamkorlik jarayonlarini takomillashtirish va xodimlarga shaxsiy yordam ko'rsatish kabi sohalarda muhim hissa qo'shadi. Xususan, sun'iy intellektga asoslangan qayta aloqa mexanizmlarui xodimlarning psixologik farovonligini qo'llab-quvvatlashi va ularning samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlangan.[3] bundan tashqari ish joylarida sun'iy intellektdan foydalanish xodimlarning jhissiy ehtiyojlarini e'tiborsiz qoldirmasdan ishlab chiqarilishi kerak. Xususan, sun'iy intellekt tizimlarini insoniy qadriyatlarga mos ravishda joriy etish xodimlarning psixologik mahsuldorlik darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. [4]

Yuqori stress ostida ishlaydigan odamlar o'zlarining kognitiv resurslaridan samarali foydalana olmasligi va chalg'itishi, yoki motivatsiyasini yo'qotishi haqida ma'lumotlar mavjud. Hozirgi vaqtda sun'iy intellektga asoslangan stressni nazorat qilish va boshqarish tizimlaridan foydalanish stress darajasini pasaytirish orqali odamlarning psixologik samaradorligini oshirishi mumkin. [5][3]

Motivatsiya psixologik samaradorlikda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Xususan, ichki motivatsiyasi yuqori bo'lgan shaxslar ishda motivatsiyasi past bo'lgan shaxslar ishda motivatsiyasi past bo'lganlarga qaraganda samaraliroq bo'ladi. Sun'iy intellektning ish joyida shaxsiy fikr-mulohazalarni taqdim etish qobiliyati odamlarning motivatsiyasini oshiradi va hu bilan ularning psixologik samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ish muhitida sun'iy intellekt yordamida ishlash xodimlarning kognitiv dissonans sohasida yukini kamaytiradi, qaror qabul qilish jarayonlarini tezlashtiradi va muommolarni hal qilish qobiliyatini oshiradi.

Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt (AI), inson faoliyatining turli sohalariga, shu jumladan ijodiy jarayonlarga katta ta'sir ko'rsatmoqda. AI yordamida

(3rd international scientific and practical conference)

yaratilgan she'rlar, hikoyalar, maqolalar va ilmiy asarlar keng tarqalib, an'anaviy ijodga bo'lgan munosabatni o'zgartirmoqda. Bu jarayon nafaqat texnologik, balki inson psixologiyasida ham chuqur o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, odamlar AI tomonidan yaratilgan matnlarga ikki xil munosabatda bo'lishadi: ba'zan hayrat va qiziqish, ba'zan esa shubha va begonalashish. Biroq, AI nafaqat ijodiy sohada, balki "psixologik farovonlik" va "ish samaradorligini oshirish"da ham muhim imkoniyatlar yaratadi. Sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqarilgan dizaynlar, terapevtik maslahatlar va shaxsiylashtirilgan motivatsiya tizimlari odamlarning stress darajasini kamaytirib, ularning ish joyidagi unumdorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. AI tizimlari "takroriy ishlarni avtomatlashtirib", xodimlarga innovatsion va ijodiy faoliyatga ko'proq vaqt ajratish imkonini beradi. Bundan tashqari, AI asosidagi qayta aloqa mexanizmlari xodimlarning psixologik holatini yaxshilashga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt inson faoliyatiga chuqur kirib borayotgan bo'lsa-da, uning psixologik va ijtimoiy ta'siri ikki tomonlama ekanligini tan olish kerak. Bir tomondan, u ijodiy jarayonlarda yangi imkoniyatlar yaratadi, ikkinchi tomondan, insonning emotsional va kognitiv reaksiyalariga yangi muammolar keltirib chiqaradi. Kelajakda inson va AI o'rtasidagi hamkorlikni optimallashtirish, shu jumladan psixologik jihatdan qulay va samarali ish muhitini shakllantirish, zamonaviy jamiyatning asosiy vazifalaridan biriga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Fukumura Y.E. , Gray J., LucasG.M., Gerber, B.B., Roll.S.C., Worker Perspectives on Incorporating Artificial Intelligence intoOffice Workspaces: Implications for the Future of office Work . Int J. Environ. Res.Public Health, 18 (4). 1-15
2. Rozman, M., Oreski, D., Tominc, P., Artificial-Intelligence-Supported Reduction of Employees Workload to Increase the Company'sPerformance in Today,s VUCA Environment. Sustainability 15(6), 5019; <https://doi.org/10.3390/su15065019>
3. Babu,N.S., Marda,K., Mishra,A., Bhattar,S., Ahluwalia,A., The Impact of Artificial Intelligence in the Workplace and its Effect on the Digital Wellbeing of Employees. Juornal forn Studies in Management and Planning.10(4), 1-32.
4. Farhan, A.(2023) The Impact of Artificial Intelligence on Human Workers. Juornal of Communication Edication. 17(2), 93-104